

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Datum: 2020-12-07
Dnr: Ju2020/03215

Rädda Barnens yttrande till SOU 2020:54 - En långsiktigt hållbar migrationspolitik

Rädda Barnen är en global rörelse med verksamhet i 120 länder. Vi har arbetat med barn och familjer på flykt sedan organisationen grundades för drygt 100 år sedan. Idag finns vi på plats i humanitära kriser och konfliktområden, längs transitvägar och i destinationsländer. I Sverige är vi en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden medlemsorganisation som finns på plats i nästan alla landets kommuner. Rädda Barnens cirka 60 000 medlemmar är organiserade i 150 lokalföreningar runtom i Sverige. Verksamheten vilar på de värderingar som uttrycks i FN:s barnkonvention.

Vi bedriver en rad olika verksamheter för barn, unga och familjer på flykt i Sverige. Vi finns på plats på asylboenden, ger psykologbehandling till barn som varit med om svåra händelser, tillhandahåller psykosocialt stöd, föräldrastöd och hjälp med att navigera i samhället. Vi arbetar också långsiktigt för en god samhällsetablering och inkludering, skriver rapporter och bedriver påverkansarbete. Det är utifrån barnkonventionen och vår långa och breda erfarenhet av att möta barn, unga och familjer på flykt som vi ger följande synpunkter på utredningens förslag.

Sedan det exceptionellt stora asylmottagandet 2015 har Rädda Barnen framfört kritik mot de restriktiva lagändringar som genomförts inom migrationsrättens område. Både i Sverige och i Europa har vi sett ett allt större fokus på repressiva åtgärder, krav och begränsningar för människor på flykt. Rädda Barnen är oroade över att denna riktning riskerar att leda till kränkningar av barns rättigheter enligt barnkonventionen och andra konventioner om mänskliga rättigheter.

Införandet av den tillfälliga lagen¹ 2016 markerade ett skifte i svensk migrationspolitik, en vändpunkt som inneburit väsentliga begränsningar i möjligheten att få uppehållstillstånd. Genom Rädda Barnens omfattande verksamhet och i samtal med människor på flykt kan vi konstatera att den tillfälliga lagen fört med sig en rad negativa konsekvenser. Överlag innebär utredningens förslag att dagens tillfälliga bestämmelser blir permanenta, inklusive införandet av tidsbegränsade, mycket korta, uppehållstillstånd samt begränsad rätt till familjeåterförening och möjlighet till uppehållstillstånd på grund av ömmande skäl. Förslaget innehåller vissa positiva delar, exempelvis att alternativt skyddsbehövande även fortsättningsvis föreslås ha rätt till familjeåterförening på samma villkor som konventionsflyktingar samt att även andra kategorier kan vara anknytningspersoner. Rädda Barnen välkomnar också förslaget att Sverige ska verka för att det internationella samarbetet för vidarebosättning av kvotflyktingar utökas samt förslaget att tillsätta en separat utredning för att se över systemet med offentliga biträden. I stort är Rädda Barnen dock kritiska till betänkandet, som innebär sämre förutsättningar att säkerställa barns rättigheter enligt barnkonventionen.

FN:s barnkonvention är svensk lag sedan den 1 januari 2020. Enligt artikel 22 i barnkonventionen har barn på flykt har rätt till skydd och hjälp att spåra och hitta sina föräldrar eller andra

¹Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

familjemedlemmar. Ett flertal andra artiklar är av stor betydelse för barn på flykt, inklusive principen om barnets bästa (artikel 3), rätten att inte diskrimineras (artikel 2), rätten att skyddas mot våld (artikel 19), rätten till bästa möjliga hälsa (artikel 24) och rätten till social trygghet (artikel 26) m.fl. Syftet med att göra barnkonventionen till lag var att stärka och synliggöra barns rättigheter. Tanken var också att barnkonventionen skulle påverka utvecklingen av såväl befintlig som ny lagstiftning. Trots detta presenterar migrationskommittén nu ett lagförslag som på flera sätt undergräver och inskränker barns rättigheter.

Sammanfattning av Rädda Barnens synpunkter

- Organisationen är kritisk till kommitténs fokus på att få ner antalet människor som söker sig till Sverige samtidigt som antalet människor på flykt i världen är det högsta sedan andra världskriget. Den primära utgångspunkten bör istället vara att säkerställa människors rätt till skydd enligt EU-rätten, FN:s flyktingkonvention, barnkonventionen och andra rättsligt bindande konventioner om mänskliga rättigheter.
- Rädda Barnen avstyrker förslaget att uppehållstillstånd som huvudregel ska vara tidsbegränsade vid första beslutstillfället. Det finns tydliga fördelar med att bevilja permanenta uppehållstillstånd, i synnerhet för barn. Det påverkar inte minst barns känsla av trygghet och säkerhet vilket är grundläggande för att barn till fullo ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter enligt barnkonventionen. Sedan den tillfälliga lagen trädde i kraft har också en klar majoritet av de tidsbegränsade uppehållstillstånden på grund av skyddsskäl förlängts. Det talar för att skyddsbehoven för både flyktingar och alternativt skyddsbehövande i regel anses bestå flera år framåt, och att tidsbegränsningen av dessa uppehållstillstånd inte motiverar den påtagliga osäkerhet och otrygghet det innebär för individen. Det motiverar inte heller ökningen av administrativa kostnader för att handlägga förlängningsansökningar m.m.
- Om tidsbegränsade uppehållstillstånd ändå blir huvudregel bör permanent uppehållstillstånd beviljas senast vid förlängningen av tillståndet. Som regel ska skyddsbehovet vara avgörande för fortsatt uppehållstillstånd - inte försörjningskrav eller andra former av krav.
- Rädda Barnen efterfrågar större tydlighet kring förslaget att barn ska undantas från kraven för permanenta uppehållstillstånd. Detta behövs särskilt kring vad som ska gälla för de många ensamkommande barn som kan tvingas söka arbete redan som barn för att kunna få permanent uppehållstillstånd efter 18-årsdagen. Oklarheter finns dessutom kring de barn som, trots att de levts flera år i Sverige, riskerar att inte få förlängt tillstånd på grund av en annan bedömning av deras skyddsbehov efter 18 års ålder.
- För att säkerställa förenlighet med barnkonventionen anser vi att det är av yttersta vikt att det finns en möjlighet i lagstiftningen att göra undantag från vissa grundregler, om det i det enskilda fallet kan anses vara för barnets bästa och ett annat intresse inte anses väga tyngre. Exempel på detta kan vara att bevilja permanent uppehållstillstånd eller undantag från försörjningskrav.
- Organisationen är kritisk till den åtskillnad som görs mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande när det gäller längden på uppehållstillståndet. Det finns ingen anledning att anta att längden på skyddsbehoven mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande varierar i någon större utsträckning och det saknas dessutom en rimlig motivering till varför deras rättigheter skulle avvika från varandra.

- Rädda Barnen beklagar begränsningarna av rätten till familjeåterförening, som även fortsättningsvis riskerar att utesluta allt för många. Vi välkomnar tremånadersundantaget för både flyktingar och alternativt skyddsbehövande men ser att många kommer att falla utanför undantaget. Många riskerar att inte nå upp till de allt för höga försörjningskraven, däribland kraven på inkomstnivå och bostadsstandard.
- Ytterligare vad gäller familjeanknytning föreslår kommittén att ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning enbart får beviljas om förhållandet består. Undantag ska vara möjliga till exempel om förhållandet har upphört på grund av våld. Rädda Barnen välkomnar kommitténs förslag att återinföra detta undantag för de anknytningsfall som har omfattats av den tillfälliga lagen. Våra erfarenheter visar dock att det är oerhört svårt att nå upp till den omfattande nivå av våld som krävs för att detta undantag ska kunna åberopas. Detta drabbar i första hand kvinnor men även barn i familj hårt. Många våldsutsatta kvinnor har också svårt att klara kraven för permanent uppehållstillstånd eftersom isolering och kontroll utgör kärnan i mannens förtryck.
- Rädda Barnen är starkt kritisk till att kommittén inte föreslår en återgång till möjligheten för barn att få uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter. Detta drabbar i synnerhet svårt sjuka barn och barn med stark anknytning till Sverige. Rädda Barnen noterar dock att regeringen den 7 oktober 2020 föreslagit en justering i det hänseendet, vilket välkomnas.
- Ensamkommande barn och unga som omfattas av den så kallade gymnasielagen har på många sätt kommit i kläm i systemet de senaste åren. Rädda Barnen välkomnar därför de justeringar som regeringen aviserade den 7 oktober 2020 som i viss mån även omfattar denna målgrupp. Vi beklagar dock att de förslag på lättnader som föreslagits, bland annat vad gäller anställningskraven, inte ser ut att få stöd i riksdagen och därmed riskerar att utebli. Vi ser dessutom att ytterligare lättnader behövs.
- Kommittén bekräftar i sin konsekvensanalys de många negativa konsekvenser som tidsbegränsade uppehållstillstånd och begränsad rätt till familjeåterförening riskerar att ge upphov till. Kommitténs slutsats är ändå att en mer restriktiv lagstiftning skulle leda till ett mindre antal asylsökande, vilket anses väga tyngre. Detta är något som Rädda Barnen beklagar.
- Rädda Barnen stödjer kommitténs förslag att Sverige bör verka för att det internationella samarbetet för vidarebosättning av kvotflyktingar vidareutvecklas och utvidgas så att fler länder tar emot kvotflyktingar respektive ökar sina kvoter.
- Rädda Barnen välkomnar kommitténs förslag att tillsätta en separat utredning för att se över systemet med offentliga biträden, men vi ser även behov av en bredare utredning av rättssäkerheten.
- Rädda Barnen anser att den barnkonsekvensanalys som görs i betänkandet kan utvecklas, med tanke på den stora negativa inverkan förslagen riskerar att ha på barn. Att den tillfälliga lagen har haft negativa konsekvenser för barn är något som vi erfarit sedan den trädde i kraft.

Rädda Barnens synpunkter i detalj

Kapitel 4 - Faktorer som påverkar var människor söker asyl

Antalet människor på flykt ökar i världen och uppgår enligt UNHCR till närmare 80 miljoner.² Över 85 % av dem söker skydd i så kallade utvecklingsländer, antingen inom hemlandet eller i grannländer. Av den lilla andel som söker sig vidare tar sig ytterligare en begränsad andel till EU och Sverige. Under 2019 kom det ca 612 000 asylsökande till Europa³, till Sverige kom det knappt 22 000.⁴ Det är i sammanhanget inget högt antal för världens rikaste kontinent eller ett av världens rikaste länder.

Den parlamentariska kommittén konstaterar i betänkandet att det är komplexa faktorer som leder till att människor lämnar sitt hemland och flyr till ett visst land. Det beror först och främst på situationen i hemlandet men även möjligheterna att ta sig till och få skydd i ett visst land samt möjligheter att leva med sin familj och arbeta. Även historiska, geografiska och socioekonomiska faktorer samt hur tryggt och demokratiskt ett visst land uppfattas påverkar. Förekomsten av diasporor samt handläggningstider i mottagarlandet inverkar också i viss mån. Ofta är det inte den faktiska situationen som är avgörande utan den allmänna uppfattningen om ett visst land. Även om ändringar i regelverk kan ha begränsade effekter konstaterar kommittén att det är svårt att entydigt påvisa. Samtidigt är det klarlagt att begränsningar har negativa effekter bl.a. på integrationen och människors faktiska möjlighet att få skydd från krig och konflikter.

Forskare som lyfts i betänkandet konstaterar att ”politiska beslutsfattare inte bör förlita sig på att enskilda regeländringar inom migrationsområdet kan påverka ett lands attraktionskraft på ett avgörande sätt och exempelvis leda till en minskning av antalet asylsökande. Enskilda förhållanden överskuggas ofta av utvecklingar i andra länder, allmänna trender, generella uppfattningar och rykten samt föränderliga helhetsbilder av ”bättre” och ”sämre” destinationsländer”.⁵

FN:s barnrättskommitté har uttalat att ”argument som inte är rättighetsbaserade, till exempel sådana som rör allmän migrationskontroll, inte ska ges företräde framför hänsyn till barnets bästa”.⁶ Rädda Barnen delar den bedömningen och anser att de restriktiva åtgärder som föreslås är allt för långtgående i proportion till det osäkra orsakssambandet mellan en restriktiv migrationspolitik och ett minskat asylmottagande.

Kapitel 6 - Uppehållstillståndens längd

”Vi känner oss verkligen otrygga. Vi vet inte vad som kommer hända med oss eller hur länge vi får stanna. Jag är tacksam. Verkligen tacksam över allt Sverige har gjort för mig. Gett oss trygghet. Men det är ändå svårt.”

Ensamkommande flicka från Afghanistan som Rädda Barnen mött i sin verksamhet

Barn bör beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första beslutstillfället

² <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5ee200e37/unhcr-global-trends-2019.html>

³ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics#First-time_applicants:_612_700_in_2019

⁴ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Asyl.html>

⁵ SOU 2020:54 En långsiktig hållbar migrationspolitik, s. 107.

⁶ Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 6 (2005) Behandlingen av ensamkommande barn och barn som har skilts från föräldrarna utanför ursprungslandet.

Rädda Barnen avstyrker förslaget att cementera en ordning med tidsbegränsade istället för permanenta uppehållstillstånd till skyddsbehövande. Precis som kommittén konstaterar finns det uppenbara fördelar med att bevilja permanenta uppehållstillstånd, särskilt för barn. Det påverkar inte minst barns känsla av trygghet och stabilitet vilket är grundläggande för att barn till fullo ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter enligt barnkonventionen.⁷ Detta berör till exempel rätten att uppnå bästa möjliga hälsa (artikel 24), rätten till utbildning (artikel 28 och 29), rätten till rehabilitering efter traumatiska händelser (artikel 39) och rätten till utveckling (artikel 6).

Enligt FN:s barnrättskommitté ska staterna eftersträva långsiktiga och hållbara lösningar för barn på flykt.⁸ Tidsbegränsade och korta uppehållstillstånd innebär en osäker situation vilket påverkar ett barns välmående negativt. UNHCR kritiserade nyligen de restriktiva reglerna som diskuteras i Sverige och konstaterade bland annat att tillfälliga uppehållstillstånd är ”oerhört dåliga för integrationen”⁹. UNHCR talar också om vikten av varaktiga lösningar (durable solutions) vilket även innefattar en säker juridisk status och ett långsiktigt uppehållstillstånd. Detta har extra stor betydelse för barn och deras möjlighet att utvecklas.¹⁰ Med hänvisning till principen om barnets bästa (artikel 3 i barnkonventionen) är permanenta uppehållstillstånd onekligen att föredra framför tidsbegränsade. Rädda Barnen vill därför se att barn som regel beviljas permanenta uppehållstillstånd direkt vid första beslutstillfället.

Negativa konsekvenser för barns hälsa

Psykologer på Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling har sedan den tillfälliga lagen trädde i kraft larmat om att många barn med tidsbegränsade uppehållstillstånd inte utreds om barnet uppvisar kognitiva svårigheter eftersom tiden för uppehållstillståndet bedöms för kort. Därmed får de barnen inte det stöd de behöver för att kunna klara av sin skolgång. För unga vuxna har livsviktig traumabearbetande behandling ofta uteblivit då man bedömt att tidskrävande behandling inte kan inledas eftersom de tidsbegränsade tillstånden är för korta för att behandlingen ska kunna fullföljas. Samma problematik har uppstått för behandling för beroendesjukdom. Korta tidsbegränsade tillstånd har också lett till försämrat hälsotillstånd hos vissa barn på grund av den stress och ovisshet som det innebär. Att korta uppehållstillstånd skulle utgöra ett incitament för personer att integrera sig fortare finns det ingen forskning som stödjer.

Förttydliganden vad gäller undantag från kraven för permanent uppehållstillstånd för barn

Kommittén föreslår i betänkandet att permanent uppehållstillstånd tidigast ska kunna beviljas efter tre år. Detta under förutsättning att utläningen uppfyller krav på försörjning, språk- och samhällskunskap samt vandel. Barn ska undantas från dessa krav. Rädda Barnen välkomnar kommitténs förslag att barn i stor utsträckning ska undantas från dessa krav men befarar att många barn, särskilt ensamkommande barn i övre tonåren, ändå kommer att falla mellan stolarna och

⁷ Se t.ex. Rädda Barnens rapport ”Mellan flykt och framtid”: http://www.emerga.se/wp-content/uploads/2018/03/RB_A5_Rapport-2018_web_enkelsid.pdf

⁸ FN:s barnrättskommitté, Allmän kommentar nr 6 (2005) Behandlingen av ensamkommande barn och barn som har skilts från föräldrarna utanför ursprungslandet, punkt 79.

⁹ Västerbottenskuriren den 6 juli 2020 <https://www.vk.se/2020-07-06/svensk-migrationsuppgoelse-bekymrar-unhcr>

¹⁰ <https://www.unhcr.org/excom/exconc/4357a91b2/conclusion-local-integration.html>

drabbas oproportionerligt hårt. För den som kommer ensam till Sverige i 15-årsåldern (eller senare) och beviljas skydd krävs sedan en varaktig försörjning för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Följaktligen skulle personer redan som barn bli tvingade att söka jobb för att inte riskera utvisning om skyddet upphör efter 18 års ålder, till exempel om de fått uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter eller om deras skyddsstatus som alternativt skyddsbehövande bedömts ha upphört när de blivit vuxna. Förutom att det utgör en orimlig stressfaktor för många barn i en redan utsatt situation riskerar det att innebära diskriminering gentemot barn i förhållande till vuxna enligt bland annat artikel 21 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.¹¹ FN:s barnrättskommitté uppmanar dessutom konventionsstaterna att vidta skydds- och stödåtgärder även efter 18 års ålder.¹²

Det finns dessutom idag omfattande svårigheter för unga nyanlända att komma in på svensk arbetsmarknad. Det är något som bör tas i beaktande vid rimlighetsbedömningen avseende ett upprätthållande av försörjningskravet. Om försörjningskrav för permanent uppehållstillstånd införs enligt förslaget bör även annan sysselsättning såsom kortare anställningar eller heltidsstudier godkännas som alternativ till försörjning. Detta skulle i någon mån kunna underlätta situationen för unga vuxna.

Rädda Barnen efterfrågar också förtydliganden kring förslaget om permanenta uppehållstillstånd och undantagen kopplade därtill. Om t.ex. en familj ansöker om asyl tillsammans och en familjemedlem, barn eller vuxen, sedermera får permanent uppehållstillstånd, vilket slags tillstånd får då resten av familjen? Om inte hela familjen får permanent uppehållstillstånd riskerar vi att få en väldigt komplicerad ordning med flera olika former av tillstånd inom en och samma familj. Men hänvisning till principen om familjens enhet förefaller detta orimligt.¹³ Ett alternativ är att kommitténs förslag på undantag från kraven för permanent uppehållstillstånd justeras i 5 kap 7 a § p. 3 och ändras till ”särskilda skäl” istället för ”synnerliga skäl”. Detta skulle kunna underlätta för möjligheten att bevilja permanent uppehållstillstånd även till andra familjemedlemmar. Det bör för tydlighetens skull även framkomma i förarbetena att principen om familjens enhet utgör ett sådant särskilt skäl som innebär att permanent uppehållstillstånd ska beviljas.

Ett annat problem gäller situationen då familjemedlemmar kommer till Sverige på anknytning men inte får samma skyddsstatus som anknytningspersonen. Vid förlängningen av tillståndet finns det därmed en allvarlig risk för att t.ex. barn som kommit på anknytning förlorar sitt uppehållstillstånd och riskerar utvisning då de fyller 18 år eftersom de inte längre betraktas som del av kärnfamiljen. Detta ser vi hända redan nu. Rädda Barnen anser att en sådan reglering vore oacceptabel ur ett barnrättsperspektiv och definitivt i strid med principen om barnets bästa. Vi räknar dock med att de tilläggförslag som regeringen aviserat om den 7 oktober 2020 ämnar omfatta bland annat denna

¹¹ <https://fra.europa.eu/sv/charterpedia/article/21-icke-diskriminering>

¹² FN:s barnrättskommitté och FN:s kommitté för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter, Gemensam allmän kommentar nr 23 och 4 (2017) om staternas skyldigheter rörande barns mänskliga rättigheter inom ramen för internationell migration i ursprungs-, transit-, destinations- och återvändandeländer, punkt 3.

¹³ Se t.ex. FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna (artikel 16), UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning, kapitel VI.

grupp av barn som fyller 18 år och även den grupp äldre ensamkommande barn som lyfts ovan.¹⁴ En möjlighet är också att i likhet med Nederländerna bevilja familjemedlemmarna samma status som referenspersonen, vilket skulle innebära ett starkare skydd åtminstone för barn i familj.¹⁵

Ingen åtskillnad bör göras mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande

Rädda Barnen har redan i tidigare yttranden rörande den tillfälliga lagen varit kritisk till den åtskillnad som görs mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande när det gäller längden på uppehållstillståndet. Det finns ingen anledning att anta att längden på skyddsbehoven mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande varierar i någon större utsträckning och det saknas dessutom en motivering till varför deras rättigheter skulle avvika från varandra.¹⁶ Enligt EU:s skyddsgrundsdirektiv (2011/95/EU) ska flyktingar och subsidiärt (alternativt) skyddsbehövande ges samma rättigheter.¹⁷ Precis som kommittén lyfter har även EU-kommissionen uttalat att personer som beviljats subsidiärt skydd har samma behov av internationellt skydd som flyktingar, och uppmanar därför medlemsstaterna att anta bestämmelser som beviljar flyktingar och personer som beviljats tillfälligt eller subsidiärt skydd liknande rättigheter.¹⁸ På EU-nivå har Sverige dessutom drivit linjen att tillståndslängden enligt skyddsgrundsförordningen ska regleras på ett sätt som möjliggöra att flyktingar och alternativt skyddsbehövande likabehandlas. Betänkandets förslag frångår därmed denna riksdagsförankrade linje. Ett flertal EU-länder gör ingen åtskillnad i längden på uppehållstillstånden mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande och det bör Sverige inte heller göra.

Det är, och har länge varit, viktigt för många riksdagspartier att Sveriges lagstiftning inte skiljer sig nämnvärt i förhållande till andra EU-länder. Med det lagförslag som kommittén nu föreslår lägger sig Sverige på en miniminivå, under medeltalet, exempelvis vad gäller uppehållstillståndens längd. Enligt skyddsgrundsdirektivets artikel 24 krävs minst treåriga uppehållstillstånd för flyktingar och ettåriga uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande. Kommitténs förslag är således det lägsta möjliga förutom den extra månaden som alternativt skyddsbehövande får, vilket framförallt beror på praktiska och administrativa orsaker kopplat till folkbokföringen. Som absolut minimum bör eventuella tidsbegränsade tillstånd förlängas och likställas för samtliga skyddskategorier. Detta skulle även underlätta tillämpningen av regelverket.

Förlängning av tidsbegränsade tillstånd

Om Sverige väljer att införa tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel såsom betänkandet föreslår anser Rädda Barnen att permanent tillstånd måste beviljas senast vid förlängning av det första tillståndet. Som regel ska skyddsbehovet vara avgörande för fortsatt uppehållstillstånd - inte försörjning eller andra former av krav. Som ett absolut minimum måste det finnas en bortre tidsgräns, innan pensionsålder, för hur länge en person kan leva med tidsbegränsat uppehållstillstånd. Detta

¹⁴ <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/10/migrationskommittens-betankande-pa-remiss--regeringen-ser-behov-av-vissa-justeringar-och-kompletteringar/>

¹⁵ <https://sweref.org/wp-content/uploads/2020/11/Var-ga-CC%8Ar-Europas-gra-CC%88nser-.pdf>

¹⁶ <https://www.unhcr.org/4c5037f99.pdf>

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0095&from=sv> (39)

¹⁸ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/SV/1-2014-210-SV-F1-1.Pdf> Punkt 6.2.

måste förtydligas i lagtexten. Annars riskerar vi att få ett stort antal människor som lever i långvarig osäkerhet vilket försämrar integrationen och skadar både enskilda individer och samhället i stort.

Om tidsbegränsade uppehållstillstånd blir huvudregel, vill Rädda Barnen se en automatisk förlängning av tillstånden i likhet med den tyska modellen. I dagsläget förlängs 97 % av alla skyddsbehövandes tillstånd eftersom skyddsbehovet som regel inte upphör efter bara något år.¹⁹ En automatisk förlängning skulle minska onödig byråkrati och stress samt risken att personer periodvis lever utan tillstånd och hamnar utanför systemet. Vidare bör det införas en skyldighet för Migrationsverket att informera de som beviljas skyddsstatus med tidsbegränsade tillstånd att det är en högre tröskel för att återkalla ett redan givet tillstånd än det är för att bevilja ett förstagångstillstånd. Migrationsverket måste tydligt förklara, vad gäller konventionsflyktingar och alternativt skyddsbehövande, att tillståndet är knutet till deras status och inte kan återkallas såvida det inte har skett väsentliga och bestående förändringar i ursprungslandet. Detta skulle i viss mån kunna minska osäkerheten som tidsbegränsade uppehållstillstånd innebär och skapa en större trygghet för flertalet personer.

Rädda Barnen vill här särskilt understryka vikten av att särställa barns rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24 barnkonventionen), vilket inbegriper känslan av att känna sig trygg och säker i sin tillvaro. Onödiga handläggningstider och processer bör undvikas i möjligaste mån. Med vetskapen att 97 % av förlängningsansökningar beviljas bör lagstiftaren välja barns trygghet framför tidskrävande, kostsamma och för den enskilde individen psykiskt ansträngande handlägningsprocesser.

Negativ inverkan på integrationen

Kommittén är uttryckligen mån om att förbättra integrationen i Sverige och framhåller i betänkandet att utmaningarna är fortsatt stora bland annat när det gäller nyanländas etablering. Kommittén resonerar kring att en mer restriktiv lagstiftning skulle leda till färre asylsökande och därmed underlätta integrationen. Som tidigare konstaterats är dock orsakssambandet mellan en restriktiv lagstiftning och antalet asylsökande högst oklart. Därför ställer sig Rädda Barnen frågande till att kommittén vill införa tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel då det uppenbarligen skapar oro och stress och har negativ inverkan på integrationen, särskilt för barn. Studier visar dessutom att det hämmar inlärningen, motivationen och anpassningen till det nya hemlandet.²⁰ Att tidsbegränsade uppehållstillstånd även är resurskrävande på grund av upprepade förlängningsärenden och överklagandeprocesser är dessutom oförsvarligt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Som påpekas i betänkandet frångår förslaget också den riksdagsförankrade ståndpunkten om att Sverige ska förorda permanenta uppehållstillstånd i förhandlingarna om EU:s framtida migrations- och asylpolitik. Rädda Barnen rekommenderar att Sverige i de fortsatta förhandlingarna på EU-nivå verkar för att permanenta uppehållstillstånd ska kunna beviljas vid förstagångsansökan.

¹⁹ <https://sweref.org/forslagen-till-ny-migrationspolitik-miniminiva-ar-det-nya-normala/>

²⁰ Se t.ex.

https://www.redcross.se/contentassets/4902f3efe95149158fd3b55310ef2cb8/humanitara_konsekvenser-av-den-tillfalliga-utlanningslagen.pdf;

https://www.refugeecouncil.org.uk/assets/0001/7080/Limited_leave_report_final_September.pdf

Skyddsbehovet ska vara avgörande för fortsatt uppehållstillstånd, inte krav

Slutligen, vad gäller de krav som kommittén föreslår för att en utlänning ska beviljas permanent uppehållstillstånd vill vi betona att skyddsbehovet vara avgörande för fortsatt uppehållstillstånd - inte försörjningskrav eller andra former av krav.

Om ett vandelskrav införs är det t.ex. viktigt att kravet inte formuleras på ett sådant sätt att det drabbar enskilda individer oproportionerligt hårt. Det får inte bli möjligt att neka personer förlängt uppehållstillstånd för enbart ringa brott, något vi till exempel har erfarit i förhållande till den så kallade gymnasielagen. Rädda Barnen oroas särskilt över kommitténs förslag att det inte ska krävas en fällande dom som vunnit laga kraft, utan enbart ”skäliga misstankar” ska räcka för att neka någon permanent uppehållstillstånd. Att en person som enbart misstänks för att ha begått brott på den grunden kan nekas permanent uppehållstillstånd framstår som oproportionerligt hårt, med tanke på de stora konsekvenser som det innebär för individen. Det kan inte anses vara rättssäkert och är därför något vi avstyrker. Vad gäller barn bör det dessutom klargöras hur högt vandelskravet ska vara ställt – och det måste göras på ett sätt som beaktar att det är fråga om just barn. Det är viktigt att barn som är 15–18 år gamla blir behandlade som just barn och att det inte sker en förskjutning mot att de behandlas som vuxna.

Vad gäller det föreslagna språkravet vill Rädda Barnen belysa svårigheterna detta kan innebära för vissa grupper, särskilt för ensamstående föräldrar som redan lever i ett utsatt situation. För många av dem kan ett språkrav vara närmast omöjligt att uppfylla om personen lider av psykisk ohälsa och samtidigt befinner sig i en otrygg och ekonomiskt osäker situation. Ett språkrav riskerar därför att ytterligare försvåra möjligheten för den enskilda föräldern att få ett permanent uppehållstillstånd och skapa en långvarig trygghet för hela familjen.

Avslutande synpunkter

Slutligen delar Rädda Barnen analysen i det särskilda yttrandet i Barnkonventionsutredningen som konstaterar att ”en viktig del utifrån ett barnrättsperspektiv som saknas i den tillfälliga utlänningslagen är en möjlighet att göra undantag från vissa grundregler, om det i det enskilda fallet kan anses vara för barnets bästa och ett annat intresse inte kan väga tyngre. Detta gäller till exempel en möjlighet att ge längre eller till och med permanenta uppehållstillstånd i enskilda fall eller möjligheterna att få undantag från försörjningskravet vid familjeåterförening. Det är av yttersta vikt att det finns en öppning för att göra en sådan individuell bedömning i varje enskilt fall för att leva upp till artikel 3 i barnkonventionen. I den processen måste det också säkerställas att barnet så långt det är möjligt får komma till tals”.²¹ Rädda Barnen anser i detta hänseende att det också är anmärkningsvärt att barn i och med kommitténs förslag föreslås få sämre möjlighet till permanent uppehållstillstånd i enskilda fall i jämförelse med den tillfälliga lagen (18 §) som syftade till att lägga lagstiftningen på en miniminivå vad gäller Sveriges internationella åtaganden. Genom kommitténs förslag att ta bort den begränsade möjligheten till längre uppehållstillstånd för barn i enskilda fall inskränker kommittén ytterligare möjligheten att kunna göra en bedömning enligt principen om barnets bästa.

²¹ Barnkonventionen och svensk rätt, SOU 2020:63:

<https://www.regeringen.se/4abd86/contentassets/3c4668adf3534dbc8ac4a7a9daa6416a/barnkonventionen-och-svensk-ratt-sou-202063-volym-3.pdf>, s. 1828

Kapitel 8 - Anhöriginvandring

Rätten till familjeåterförening enligt internationell rätt

Rätten till familjeåterförening regleras i såväl barnkonventionen (artikel 9 och 10), Europakonventionen (artikel 8) som EU:s grundläggande stadga om de mänskliga rättigheterna (artikel 7). Av barnkonventionens artikel 10.1 framgår att ”ansökningar från ett barn eller dess föräldrar om att resa in i eller lämna en konventionsstat i familjeåterförenings syfte behandlas på ett positivt, humant och skyndsamt sätt av konventionsstaterna”. Även om artikel 10.1 inte innebär en uttrycklig rätt till familjeåterförening i ett annat land än sitt eget ställer artikeln, genom sin hänvisning till artikel 9.1 och sedd i ljuset av artikel 4, krav på att en stat vidtar alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja.²² FN:s barnrättskommitté menar också att för att en stat ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt artikel 9.1 bör allt göras för att återförena ett barn som skilts från sina föräldrar, om inte en fortsatt separation är nödvändig för barnets bästa.²³ Vidare får inget barn utsättas för godtycklig eller olagliga ingripanden i sitt privat- och familjeliv i enlighet med artikel 16.1. Konventionsstaterna ska enligt artikel 22.2 skydda och bistå ett ensamkommande flyktingbarn för att spåra föräldrarna och andra familjemedlemmar i syfte att få den information som är nödvändig för att barnet ska kunna återförenas med sin familj. Migrationsverket är skyldigt att så snart som möjligt försöka hitta familjemedlemmar till ensamkommande barn.²⁴

FN:s barnrättskommitté har uttalat att familjeåterförening i ursprungslandet inte bör eftersträvas om det finns en skäligen risk för att ett sådant återvändande kan medföra att barnets grundläggande mänskliga rättigheter kränks. Enligt kommittén bör länderna underlätta familjeåterföreningsförfaranden så att de fullföljs skyndsamt och i enlighet med barnets bästa. Barn och vuxna uppfattar inte tidens gång på samma sätt. Försenade eller utdragna beslutsprocesser får enligt kommittén särskilt ogynnsamma följder för barn som utvecklas. Därför bör förfaranden och processer som rör eller påverkar barn prioriteras och fullföljas på kortast möjliga tid.²⁵ Familjeåterförening är också en viktig möjlighet att på laglig väg ta sig till Sverige, något som även den parlamentariska kommittén och regeringen såväl som EU mår om.

Viss utvidgning av rätten till familjeåterförening välkomnas

Rädda Barnen välkomnar förslaget om att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska ges samma rätt till familjeåterförening och att även personer med uppehållstillstånd på annan grund ska

²² Barnkonventionen och svensk rätt, SOU 2020:63, <https://www.regeringen.se/4abd8f/contentassets/3c4668adf3534dbc8ac4a7a9daa6416a/barnkonventionen-och-svensk-ratt-sou-202063-volym-1.pdf> s. 472-473.

²³ Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 6 (2005), Behandlingen av ensamkommande barn och barn som har skilts från föräldrarna utanför ursprungslandet, p.81.

²⁴ Enligt 2 d § förordningen, 1994:361, om mottagande av asylsökande m.fl.

²⁵ Gemensam allmän kommentar nr 4 (2017) av FN:s kommitté för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter och nr 22 (2017) av FN:s kommitté för barnets rättigheter om staternas skyldigheter rörande barns mänskliga rättigheter inom ramen för internationell migration i ursprungs-, transit-, destinations- och återvändandeländer, p.34 och 35; Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 (2013) om Barnets rätt att i första hand få beaktat vad som bedöms vara barnets bästa p.93.

kunna vara anknytningspersoner. Som vi ser det är detta en humanitär nödvändighet. Vi välkomnar också förslaget om att rätt till uppehållstillstånd på grund av hushållsgemenskap och särskilt beroendeförhållande ska finnas.

Såsom kommittén konstaterar i betänkandet har Europeiska kommissionen i sina riktlinjer för tillämpningen av familjeåterföreningsdirektivet uttalat att den anser att personer som beviljats subsidiärt skydd har samma behov av internationellt skydd som flyktingar, och uppmanar därför medlemsstaterna att anta bestämmelser som beviljar flyktingar och personer som beviljats tillfälligt eller subsidiärt skydd liknande rättigheter som flyktingar. Familjeåterföreningsdirektivet förhindrar dessutom inte medlemsländer att själva välja mer generösa regler.

Hinder för familjeåterförening

Dock kvarstår flera hinder som innebär att rätten till familjeåterförening riskerar att åsidosättas i praktiken. Till exempel krävs det för att undgå de strikta försörjningskraven att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning görs inom tre månader efter att den person som utlänningen återoppar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd. Det första hindret för många sökanden är svårigheten att praktiskt ta sig till en ambassad för att kunna ansöka. Dessutom är ansökningsprocessen komplicerad och information om vilka regler som gäller är otydlig vilket gör att många missar tremånadersgränsen. Rädda Barnen är också kritisk till att tremånadersregeln även gäller kvotflyktingar som efter beviljat uppehållstillstånd först ska ta sig till Sverige och endast därefter kan bli aktuella för familjeåterförening. Coronapandemin har dessutom inneburit ytterligare svårigheter att klara dessa tidsgränser.

Utöver de praktiska svårigheterna för familjer till exempel vad gäller dokumentation, resa och tillgängliga intervjutider är handläggningstiden hos Migrationsverket ofta upp till ett år. Det riskerar också att bli svårt för en alternativt skyddsbehövande med ett 13-månaders uppehållstillstånd att lyckas återförenas med sin familj innan tillståndet löper ut. Att det dessutom krävs att anknytningspersonen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd för att ha rätt till familjeåterförening innebär ytterligare ett hinder.

Ett förslag för att underlätta processen vore att anknytningspersonen här i Sverige, även utan fullmakt från familjemedlemmarna, skulle kunna initiera en ansökan om familjeåterförening själv och därmed minska de praktiska svårigheterna för familjemedlemmarna på flykt. Detta skulle även minska utsattheten för många av de barn som annars utsätts för stora risker under resan till ambassaden och under väntetiden utanför hemlandet. Tyskland medger t.ex. en sådan möjlighet.²⁶ Det är också av yttersta vikt att tydlig information om vad som gäller kring tidsfrister och andra krav kommuniceras till anknytningspersonen vid upprepade tillfällen för att undgå missförstånd.

Förhållanden som upphör på grund av våld

Vad gäller familjeanknytning föreslår kommittén att ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning enbart får beviljas om förhållandet består. Undantag ska vara möjliga till exempel om förhållandet har upphört främst på grund av att personen som kommit hit på anknytning

²⁶ <https://sweref.org/wp-content/uploads/2020/11/Var-ga%CC%8Ar-Europas-gra%CC%88nser-.pdf>

eller dennes barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning. Rädda Barnen välkomnar kommitténs förslag att återinföra detta undantag för de anknytningsfall som har omfattats av den tillfälliga lagen. Erfarenheter från Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling visar dock att det är oerhört svårt att nå upp till den omfattande nivå av upprepat våld som krävs för att detta undantag ska kunna återopas. Vi har mött flertalet kvinnor som trots upprepade polisanmälningar mistros och tvingas stanna kvar i en våldsamt relation för att inte riskera utvisning och eventuell separation från sina barn. Detta drabbar även barn i familj hårt. Att uppleva och bevittna våld i hemmet kan ha samma negativa konsekvenser för barnets hälsa och utveckling som att själv utsättas för våld. Rädda Barnen vill särskilt understryka att barn som bevittnar eller upplever våld i hemmet är brottsoffer (i enlighet med SOU 2019:32), de är inte "enbart" anhöriga. Rädda Barnen vill därför att tröskeln för att beviljas ett separat uppehållstillstånd sänks i de fall där våld är inblandat.

Dessutom bör lyftas att även om en person, i regel en kvinna, lyckas få ett separat uppehållstillstånd på grund av våld i förhållandet får hon med kommitténs förslag bara tillfälligt uppehållstillstånd i 13 månader. För många våldsutsatta kvinnor är det lång väg kvar att klara de nya kraven för permanent uppehållstillstånd eftersom isolering och kontroll utgör kärnan i mannens förtryck av henne. De extra 13 månaderna lär knappast räcka för att klara språk- och försörjningskraven.

I förhållande till barn utsatta för våld behöver det också tydliggöras i förarbetena att i fall där barn har blivit omhändertagna på grund av våld i familjen, bör det göras en avvägning mellan lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och Utlänningslagen. Vad som bedöms vara för barnets bästa bör väga tyngst vid den bedömningen. Det ska som regel inte vara möjligt att utvisa barn tillsammans med föräldrar som barnet tidigare separerats från på grund av att barnet utsatts för våld. Detta kräver ett förtydligande.

Barns ålder vid ansökningsdagen avgörande i anknytningsärenden

Rädda Barnen saknar även ett förtydligande i betänkandet vad gäller tidpunkten för när ett barns underårighet ska bedömas i anknytningsärenden. EU-domstolen har i flera avgöranden nyligen fastslagit att det är tidpunkten för ansökan om familjeåterförening som avgör om ett barn ska betraktas som underårigt i enlighet med familjeåterföreningsdirektivet.²⁷ EU-domstolen har vid upprepade tillfällen betonat att familjeåterföreningsdirektivets övergripande syfte är att främja familjeåterförening och att tillämpning av direktivet måste iaktta rätten till familje- och privatliv och principen om barnets bästa. Frågan om barnet är underårigt bör enligt EU-domstolen i anknytningsärenden avgöras utifrån barnets ålder vid ansökningsdagen och inte vid prövningstillfället. Det vill säga att personer som är barn när de ansöker om asyl räknas som barn även efter 18-årsdagen, även om de har hunnit fylla 18 när de beviljas asyl och ansöker om familjeåterförening. Hinner barnet fylla 18 år under processen kommer ansökan alltså att fortsatt prövas enligt 5 kap. 3 § st.1 p.2 utlänningslagen (2005:716). Detta bör tydliggöras i kommande lagstiftning. Vad gäller kretsen av personer som kan ansöka om familjeåterförening har Europadomstolen fastslagit att unga vuxna som har varit del av hushållet i en familj kan ha ett sådant privatliv med resterande familj att det är oproportionerligt enligt artikel 8 Europakonventionen att neka familjeåterförening.²⁸

²⁷ Målen C-133/19, C-136/19 och C-137/19.

²⁸ <https://sweref.org/wp-content/uploads/2020/11/Var-ga%CC%8Ar-Europas-gra%CC%88nser-.pdf>

Rätten till familjeåterförening ska gälla alla barn

Kommittén föreslår vidare att vissa familjekonstellationer som regel inte ska ha rätt till familjeåterförening. Detta gäller bland annat utlänningar som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med anknytningspersonen (s.k. snabba anknytningar) samt om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Rädda Barnen beklagar att dessa personer undantas möjligheten att återförenas med sina familjemedlemmar. Alla former av familjer bör omfattas av den rätten, även de som bildats t.ex. i transitsituationer. Det sistnämnda skulle även innebära samstämmighet med Europeiska kommissionens nya förslag till migrations- och asylpakt, där även familjer som bildats i transit ska hållas samman i så kallade Dublin-ärenden.

Vidare avstyrker Rädda Barnen kommitténs förslag att uppehållstillstånd på grund av anknytning till barn enligt 5 kap. 3 a § st. 1 p. 3 och p. 4 inte ska beviljas i de fall där anknytningspersonen har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats. Detta berör föräldrar och vårdnadshavare som sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige (p. 3) samt utlänningar som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn (p. 4). Kommittén framhåller att det rör sig om väldigt få fall utan att ge närmare information om exakt antal. Det är oavsett otydligt varför kommittén väljer att inskränka rätten till familjeåterförening för dessa individer. Det framstår som orimligt att inte bevilja uppehållstillstånd till t.ex. en förälder som redan sammanbor med ett barn som är bosatt och har uppehållstillstånd i Sverige. Enligt barnkonventionen har barn rätt till båda sina föräldrar (artikel 9). Kommitténs förslag riskerar även att strida mot principen om barnets bästa (artikel 3.1) samt principen om icke-diskriminering (artikel 2), liksom rätten till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen genom att förvägra en viss grupp barn rätten till familjeåterförening. Vidare framgår i artikel 24 i EU:s rättighetsstadga att en bedömning av barnets bästa ska göras vid alla åtgärder som rör barn och att varje barn har rätt att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkta kontakter med båda föräldrarna, utom då detta strider mot barnets bästa.

För att barn ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter krävs att barnet känner en trygghet och stabilitet i tillvaron och lever med de personer som hen känner sig tryggast med. Sverige behöver en långsiktig och human migrationspolitik som respekterar centrala konventioner om mänskliga rättigheter, däribland Europakonventionen och barnkonventionen. En central del i detta är att Sverige respekterar barns rätt att leva med sina föräldrar.

Kapitel 9 - Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Kommittén föreslår i sitt betänkande att ett försörjningskrav som huvudregel ska ställas som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning. Försörjningskravet ska innebära ett krav på att anknytningspersonen ska kunna försörja både sig själv och den anhörige och ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige. Försörjningskraven gäller inte om anknytningspersonen är ett barn. Inte heller om en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning görs inom tre månader efter att den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Svårigheter att uppnå försörjningskraven

”Det värsta är att en vecka efter att jag lämnade mina barn sa jag att det inte skulle dröja länge innan vi skulle ses igen, men nu har det gått sex år, när ska det här eländet vara över?”

Kvinna från Eritrea med uppehållstillstånd i Sverige

Som vi konstaterat ovan finns det flera faktorer som gör det svårt att hinna ansöka om återförening inom de tre månaderna. För de som inte lyckas ansöka om familjeåterförening inom tre månader utgör de strikta försörjningskraven ett stort hinder eftersom både kraven på inkomstnivå och bostadsstandard är högt ställda. Rädda Barnen har genom sin verksamhet träffat flertalet personer som beviljats skyddsstatus i Sverige enligt den tillfälliga lagen och som vittnar om svårigheterna att nå upp till försörjningskraven vilket har lett till att de inte kunnat återförenas med sina barn på många år.²⁹ Dessutom finns det en risk att en förälder tvingas välja vilka av barnen som ska få möjlighet att återförenas med dem om föräldern inte når upp till kraven för att återförenas med samtliga av sina barn. Att anknypningspersoner på grund av försörjningskrav kan tvingas välja mellan sina barn om de inte kan få hit hela sin kärnfamilj strider mot bl.a. artikel 9 och 10 i Barnkonventionen.³⁰ Detta är inte acceptabelt.

Att eftersträva försörjning genom arbete är naturligtvis eftersträvansvärt och för majoriteten av de nyanlända ett självklart mål. Dock finns det svåra utmaningar för många nyanlända att ta sig in på såväl arbets- som bostadsmarknaden och de försörjningskrav som ställs är många gånger orimliga. Många nyanlända lider dessutom av olika typer av trauma eller stressyndrom vilket gör det ännu svårare att hitta varaktig försörjning. Rädda Barnen anser inte att detta ska utgöra ett hinder mot att kunna återförenas med sin familj. Ett alternativ är också att förlänga tiden för undantaget eftersom tre månader är en mycket kort tid. Sverige kunde till exempel välja en längre tid på åtminstone sex månader såsom gäller i Norge.

Syftet är att främja familjeåterförening

EU-domstolen har vid upprepade tillfällen fastslagit att familjeåterföreningsdirektivets övergripande syfte är att främja familjeåterförening. De inskränkningar i rätten till familjeåterförening som enligt direktivet får göras ska tillämpas med försiktighet.³¹ Migrationsöverdomstolen har även uttalat i MIG 2018:20 att särskild vikt måste fästas vid principen om barnets bästa som ska ges företräde vid prövningen av om en inskränkning av rätten till respekt för familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen är proportionerlig. EU-domstolen har vidare fastslagit att om tillämpningen av högre krav för ansökningar om familjeåterförening efter tre månader ska få göras kräver det

²⁹ Se t.ex. <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/podcast/radda-barnen-dokumentar---splittra-inte-barnfamiljer/>; Sociala Missionen, Försörjningskravet – Berättelser om splittrade familjer: <http://socialamissionen.se/wp-content/uploads/2020/06/F%C3%B6rs%C3%B6rjningskravet-Ber%C3%A4ttelser-om-splittrade-familjer.pdf>

³⁰ FN:s kommitté för skydd av migrantarbetares och deras familjers rättigheter och FN:s kommitté för barnets rättigheter 2017, punkt C 15 respektive C 18, FN:s kommitté för barnets rättigheter 2013 punkt 93.

³¹ EU domstolens avgöranden den 4 mars 2010 i mål C-578/08 (Chakroun), den 21 april 2016 i mål C-558/14 (Khachab) och den 12 april 2018 i mål C-550/16 (A och S).

reglering som beaktar om det är objektivt ursäktligt att ansökan lämnats in mer än tre månader efter beviljat uppehållstillstånd. Sådan lagstiftning saknas i Sverige.³²

EU-domstolen har vidare uttalat att kravet på försörjning ”utan hjälp från systemet för socialt bistånd” är uppfyllt om referenspersonen har stabila och regelbundna försörjningsmedel även i fall där personen på grund av försörjningsmedlens storlek är berättigad till särskilt bistånd för att täcka vissa levnadskostnader. Eftersom behovet kan variera mycket mellan olika individer ska denna tillåtelse för övrigt tolkas så, att medlemsstaterna får ange en viss summa som referensbelopp men däremot inte så, att medlemsstaterna får neka familjeåterförening om inkomsten inte överstiger en viss miniminivå, oberoende av en konkret prövning av varje sökandes situation.³³ Det är av yttersta vikt att det finns möjligheter att göra bedömningar utifrån det enskilda barnets bästa i alla beslut inom en migrationsprocess, inklusive möjligheterna till uppehållstillstånd och längden på dessa.³⁴

Försörjning är viktig både för den enskilde individen och för samhället. Därför måste vi kollektivt hjälpas åt att undanröja strukturella hinder och underlätta för nyanlända att få ett arbete eller annan sysselsättning. Enligt vår erfarenhet innebär dock inte försämrade möjligheter till permanent uppehållstillstånd eller villkorad rätt till familjeåterförening att incitamenten för att arbeta ökar. Tvärtom ökar begränsningarna individens möjligheter att hitta en lämplig försörjning.

I det här sammanhanget vill Rädda Barnen särskilt betona situationen för personer som nyligen fyllt 18 år. Med hänsyn till de omfattande svårigheter som finns för unga nyanlända att komma in på svensk arbetsmarknad är detta något som ska tas i beaktande vid rimlighetsbedömningen avseende ett upprätthållande av försörjningskravet.

Kapitel 10 - Upphållstillstånd på grund av humanitära skäl

I den tillfälliga lagen inskränktes möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter. Upphållstillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen kan nu endast beviljas ”om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att utvisa eller avvisa utlännen”. På grund av det breda tolkningsutrymmet har skrivningen lett till bristande enhetlighet i bedömningarna och en rättsosäker process, vilket även kommittén noterar i sitt betänkande. Kravet på vad som anses som ömmande omständigheter har ställts allt för högt och begränsningen har i stor utsträckning drabbat barn eftersom den stora majoriteten som får uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter är barn.

En återgång till särskilt ömmande omständigheter önskvärd

”Jag är född i Sverige och jag är nu 8 år. Jag har vuxit upp här och jag går i skolan och har alla mina vänner här. Jag vet inget om min mammas hemland och jag pratar svenska flytande men har

³² <https://sweref.org/wp-content/uploads/2020/11/Var-ga%CC%8Ar-Europas-gra%CC%88nser-.pdf> s.45

³³ <https://sweref.org/wp-content/uploads/2020/11/Var-ga%CC%8Ar-Europas-gra%CC%88nser-.pdf>

³⁴ FN:s barnrättskommitté och FN:s kommitté för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter, Gemensam allmän kommentar nr 23 och 4 (2017) om staternas skyldigheter rörande barns mänskliga rättigheter inom ramen för internationell migration i ursprungs-, transit-, destinations- och återvändandeländer, punkt 43.

svårare att prata min mammas språk. Ni säger att Sverige tycker om barn – att det finns en lag för barn. Men varför ska jag då behöva lämna Sverige? Jag är ju född här! Jag tycker att jag måste få bestämma var jag ska bo, jag är faktiskt 8 år nu!”

Flicka i afghansk familj som Rädda Barnen mött i sin verksamhet

Kommittén föreslår i sitt aktuella betänkande att Sverige ska återgå till bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter i kapitel 5 § 6 så som den formulerades i Utlänningslagen innan lagändringen 2014. Det föreslås en viss gradskillnad mellan barn och vuxna så till vida att det för barn inte ska krävas att omständigheterna har samma allvar och tyngd för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Rädda Barnen välkomnar förslaget att återgå till en mer omfattande humanitär grund än vad som finns i den tillfälliga lagen men beklagar att kommittén inte föreslår en återgång till särskilt ömmande omständigheter för barn.

Den formulering som kommittén föreslår ger fortsättningsvis ytterst begränsade möjligheter till uppehållstillstånd enbart om det föreligger väldigt svåra omständigheter i ett enskilt fall. Det skulle innebära en viss förbättring i förhållande till den tillfälliga lagens bestämmelser, men utifrån ett barnrättsperspektiv ett nederlag. I prop 2013/14:216, som föregick ändringen till särskilt ömmande omständigheter för barn 2014, uttrycker lagstiftaren tydligt behovet av denna ändring och det vore väldigt märkligt att återgå till en skrivning som uppenbarligen inte fungerade. I propositionen lyfts att ”Bestämmelserna om synnerligen ömmande omständigheter och uppehållstillstånd vid verkställighetshinder behöver ändå justeras för att förtydliga och säkerställa att barnets bästa beaktas. Behovet av en justering beror på att det har förekommit fall där barn med särskilt ömmande omständigheter i svåra situationer har fallit utanför bestämmelsernas tillämpningsområde. En justering av de nuvarande bestämmelserna behövs således för att ytterligare lyfta fram barnrättsperspektivet och betona att en annan bedömning ska göras när det gäller barn”.

Dessutom gäller barnkonventionen sedan den 1 januari 2020 som lag i Sverige. Som regeringen framhöll i prop. 2017/18:186 bör den därmed ges större betydelse i lagstiftningsprocessen och även påverka utformningen av ny lagstiftning mer direkt än hittills. Att försvåra möjligheten till uppehållstillstånd för svårt sjuka barn och barn med stark anknytning till Sverige samtidigt som barnkonventionen har blivit svensk lag blir därför motsägelsefullt. Om man eftersträvar ett hållbart och rättssäkert system bör det finnas godtagbara ventiler som inte tvingar myndigheter att fatta inhumana och orimliga beslut som ofta är svåra att verkställa och som dessutom skadar människors tilltro till rättssystemet. En återgång till särskilt ömmande omständigheter för barn skulle utgöra en sådan ventil.

Rädda Barnen noterar dock att regeringen i de tilläggsförslag som presenterades den 7 oktober föreslagit en återgång till särskilt ömmande omständigheter för barn - något som Rädda Barnen varmt välkomnar.³⁵ Att barnkonventionen är svensk lag kräver också att Sverige i större utsträckning måste säkerställa att principen om barnets bästa tydliggörs och respekteras, i såväl lagstiftning som praxis. Vi anser att en snävare skrivning skulle innebära en väsentlig försämring av barns rättigheter

³⁵ <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/10/migrationskommittens-betankande-pa-remiss--regeringen-ser-behov-av-vissa-justeringar-och-kompletteringar/>

som skulle strida mot andan och syftet med barnkonventionen och motsäga Sveriges ambition om att stärka barns rättigheter.

Ensamkommande barn och unga har drabbats hårt

Den restriktiva lagstiftningen i kombination med ändrad praxis hos Migrationsverket, exceptionellt långa handläggningstider och ifrågasatta åldersuppskrivningar har också lett till att många unga som kom till Sverige som ensamkommande barn under 2015 och 2016 kommit i kläm i systemet. Innan den tillfälliga lagen trädde i kraft fick ensamkommande barn som regel permanent uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter om det bedömdes att de saknade ordnat mottagande i hemlandet. I och med den tillfälliga lagen fick många ensamkommande barn i stället tillfälliga uppehållstillstånd fram till 18-årsdagen, varefter de kunde utvisas efter flera år i Sverige.

I ett försök att åtgärda den orimliga situation som ensamkommande barn och unga hade hamnat i gjorde regeringen tillägg i den tillfälliga lagen genom den s.k. "gymnasielagen". Detta innebar en ny möjlighet till ett begränsat antal unga att ansöka om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Även om tillägget innebar en ny möjlighet för ungdomarna har det tyvärr visat sig vara allt för komplext och svårt att tillämpa. Det har skapat en utdragen osäker situation för de ca 8000 ungdomar som skulle få en ny reell möjlighet till uppehållstillstånd. Rädda Barnen har genom åren mött en stor andel ungdomar som omfattas av tillägget (gymnasielagen) och deras situation blir allt mer ansträngd. Kraven som ställs för att få förlängt uppehållstillstånd och framför allt för att få permanent uppehållstillstånd efter avklarade studier är allt för höga. För att kunna få ett permanent uppehållstillstånd krävs idag en varaktig anställning på minst två år inom sex månader efter avklarade studier. Det var svårt redan tidigare men kraven är under rådande pandemi närmast omöjliga att uppfylla.

Rädda Barnen välkomnar därför de justeringar som regeringen aviserade den 7 oktober 2020 och som skulle innebära vissa lättnader i anställningskravet för de som omfattas av "gymnasielagen". I dagsläget ser det dock ut som att de föreslagna lättnaderna inte får stöd av riksdagen vilket gör att de riskerar att utebli, vilket vi beklagar. Rädda Barnen skulle även vilja se ytterligare lättnader såsom att kravet på försörjning ändras till ett krav på sysselsättning så att exempelvis även kortare anställningar och studier på högre nivå skulle kunna godkännas. Oavsett är det många unga som fortfarande inte skulle omfattas av justeringarna om de trädde i kraft vilket gör att ytterligare lösningar krävs.

Offer för människohandel

Rädda Barnen anser även att det krävs ett tydliggörande i lagstiftningen vad gäller offer för människohandel och deras möjlighet att få uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter i den nya lagstiftningen. När det gäller offer för trafficking, där personen inte bedöms ha några skyddsskäl på grund av detta och inte medverkar i en brottsutredning, nämns detta i utlänningslagen förarbeten som en omständighet som kan beaktas vid bedömningen av om det finns synnerligen ömmande omständigheter enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen. I och med att den tillfälliga lagen begränsade möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för personer som har utsatts för

människohandel behöver det återigen förtydligas i den nya lagstiftningen att offer för människohandel även kan omfattas.³⁶

Avslutande synpunkter

Vad gäller längden på uppehållstillståndet som beviljas på grund av ömmande omständigheter föreslår kommittén att det ska vara 13 månader och två år vid en eventuell förlängning. Efter tidigast tre år ska det finna en möjlighet att ansöka om permanent uppehållstillstånd om de krav som tidigare redogjorts för uppfylls. För barn med ömmande skäl utgör tidsbegränsade tillstånd ytterligare en stressfaktor samtidigt som det framstår orimligt att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd till barn med stark anknytning till Sverige då anknytningen bara blir starkare med tiden.

Som framförts ovan har barn rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24 i barnkonventionen). I detta ingår bland annat att konventionsstaten ska tillförsäkra dem de bästa förutsättningarna för en god psykisk hälsa. Konventionsstaterna ska också enligt barnkonventionen (artikel 39) vidta alla lämpliga åtgärder för att främja psykisk och fysisk rehabilitering och återanpassning efter olika typer av traumatiska upplevelser. Dessa artiklar ska dessutom läsas i ljuset av barnkonventionens vägledande principer, i sammanhanget kan särskilt nämnas att vid åtgärder som rör barn ska vad som är barnets bästa beaktas i första hand (artikel 3) Rädda Barnen ser därför ytterligare en anledning till att permanenta uppehållstillstånd för barn bör vara huvudregel. Det bör i vart fall vara möjligt att beakta barnets hälsotillstånd och andra omständigheter för att i vissa fall bevilja ett längre uppehållstillstånd.

Överlag är vi mycket kritiska till de senaste årens utveckling av såväl lagstiftning som praxis vad gäller ömmande omständigheter. Ändringarna har särskilt drabbat barn som redan lever i stor utsatthet. Begränsningarna har också bidragit till ökad psykisk ohälsa bland både ensamkommande barn och unga, men även bland barnfamiljer. Allt fler avviker från systemet och lever utan papper. Utsattheten och risken för exploatering hos denna grupp är stor vilket är både inhumant och ohållbart. Rädda Barnen sätter därför stort hopp till att de lättnader som regeringen aviserat om vad gäller ömmande omständigheter och humanitära skäl ska godkännas och omfatta denna typ av fall och ge barn och unga en rimlig förutsättning för en hållbar framtid.

Kapitel 11 Övriga skyddsbehövande

Vad gäller uppehållstillstånd till kategorin ”övriga skyddsbehövande” avstyrker Rädda Barnen förslaget att även i fortsättningen undanta den kategorin möjlighet till uppehållstillstånd. Denna kategori har tidigare rört ett fåtal skyddsbehövande som inte passat in under de andra kategorierna. Det saknas dock en mer grundlig analys av vilka grupper som berörs av att denna skyddsgrund frångås. Som framhålls i betänkandet regleras inte denna kategori av EU-rätten vilket innebär att Sverige själv kan välja att tillämpa denna oaktat de processer som sker på EU-nivå. Rädda Barnen har i tidigare remissvar uttryckt oro för att helt ta bort en skyddsgrund. Risken ligger bland annat i att själva avskaffandet kan legitimera att den inte återinförs, vilket detta betänkande bekräftar, trots att kategorin kan komma att bli viktigare i framtiden.

³⁶ <https://sweref.org/den-tillfalliga-lagen-begransar-mojligheten-for-traffickingoffer-att-fa-uppehallstillstand/>

Kapitel 13 Säkra och lagliga vägar

Rädda Barnen är positiva till att skapa fler lagliga vägar och stöttar många av de alternativ som presenteras i kommitténs betänkande. Precis som UNHCR anser vi att kompletterande lagliga vägar såsom familjeåterförening, arbetskraftsinvandring eller mottagande av gäststudenter kan spela en viktig roll inom ramen för försök att hitta varaktiga lösningar för flyktingar. Rädda Barnen stödjer kommitténs förslag att Sverige bör verka för att det internationella samarbetet för vidarebosättning av kvotflyktingar vidareutvecklas och utvidgas så att fler länder tar emot kvotflyktingar respektive ökar sina kvoter. Sverige bör också fortsätta stödja utvecklingen av ett gemensamt europeiskt system för vidarebosättning och andra EU-initiativ kring säkra och lagliga vägar. Ett system med humanitära visum, antingen på EU-nivå eller nationellt, bör också övervägas.

Som situationen på Medelhavet och på de grekiska öarna har visat under de senaste åren, är det tydligt att även akuta insatser måste kunna tillhandahållas för att omfördela människor till andra EU-länder. Rädda Barnen har, tillsammans med flera andra stora aktörer inom civilsamhället, vid flera tillfällen uppmanat Sverige att delta i frivilliga, akuta insatser för att omlokalisera människor från Grekland. Regeringen har sagt nej till att Sverige ska delta och hänvisat till flera hinder, däribland att regeringen inte kan fatta ett sådant beslut samt att det är upp till Migrationsverket att göra inom ramen för Dublinförordningen. Rädda Barnen rekommenderar att regeringen utreder vilka möjligheter som finns för Sverige att delta i framtida insatser, samtidigt som regeringen verkar för ett permanent, hållbart och tvingande system för omfördelning inom EU.

Kapitel 14 Rättssäkerhet

Kommittén konstaterar i betänkandet att för att rättssäkerheten ska respekteras får rättstillämpningen inte vara godtycklig, och den måste vara förutsebar. Rättstillämpningen riskerar annars att förlora den legitimitet som krävs för att medborgarna ska sätta sin tillit till den beslutande och dömande verksamheten. Rättssäkerheten blir särskilt betydelsefull vid myndighetsutövning mot enskilda. Rädda Barnen har under de senaste åren genom vår verksamhet iakttagit en allt mer bristande rättssäkerhet där särskilt barn kommit i kläm i systemet på olika sätt. Vi välkomnar därför kommitténs beslut att tillsätta en separat utredning för att se över systemet med offentliga biträden men ser även behov av en bredare utredning kring rättssäkerheten, till exempel vad gäller tillgången och kvaliteten på tolkar, trovärdighetsbedömningar, åldersutredningar och handläggningstider m.m.

Kapitel 15 Konsekvensanalys

Enligt Artikel 3 i barnkonventionen ska vid alla beslut och åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som är för barnets bästa, detta gäller även lagstiftningsåtgärder. Rädda Barnen hade önskat att kommittén i större utsträckning redovisar hur betänkandets förslag beaktar detta, samt hur den nya lagstiftningen överensstämmer med den nya barnrättslagen som trädde i kraft den 1 januari 2020. I propositionen till inkorporeringslagen³⁷ framhåller regeringen att lagstiftaren ska beakta och synliggöra barnkonventionen genom att i förarbeten göra en tydlig koppling till rättigheterna i konventionen. Kommittén konstaterar visserligen att flera förslag kan få negativa konsekvenser för

³⁷ Prop. 2017/18:186 s. 74

barn. Rädda Barnen hade dock önskat ett tydligare resonemang kring varför intresset av minskad asylinvandring i många fall anses gå före en bättre situation och starkare rättigheter för barn. Rädda Barnen betonar vikten av att den nya barnrättslagen inte blir tandlös, utan att den får konkret genomslag i ny lagstiftning som i stor utsträckning påverkar barn, såsom det aktuella förslaget.

Enligt kommitténs konsekvensanalys skulle många av de föreslagna åtgärderna medföra negativa effekter på såväl asylsökande och nyanländas psykiska hälsa som på deras integration i samhällslivet, etablering på arbetsmarknaden och samt ur ett barnrättsperspektiv. Svårigheterna att få permanent uppehållstillstånd kan även ge upphov till eller förstärka känslor av utanförskap. Trots detta väljer kommittén att gå vidare med förslagen eftersom de, enligt kommitténs analys, skulle leda till ett något lägre antal asylsökande samt anhöriginvandrare än vid en återgång till utlänningslagen. I stället för huvudsyftet att minska antalet asylsökande hade Rädda Barnen hellre sett en primär målsättning om att säkerställa mänskliga rättigheter för barn på flykt och en god samhällsetablering och inkludering.

Kommittén bedömer att förslaget att införa språkkrav och krav på samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd kan bidra till att motverka de negativa effekterna som flera av förslagen kan medföra. Rädda Barnen vill dock framhålla att det redan idag ställs språk- och samhällskunskapskrav på nyanlända som en del av etableringsprogrammet. Det är som regel inte motivationen att lära sig som är problemet utan det faktum att det är svårt att lära sig ett språk, individer har väldigt olika förutsättningar och det kan finnas praktiska svårigheter att delta i undervisning, särskilt för ensamstående föräldrar. De krav som kommittén föreslår riskerar att förstärka segregationen mellan de som har lätt att lära och de som av olika anledningar, t.ex. traumatiska händelser i livet, har svårare att lära sig. Det framstår inte som rimligt att detta ska vara avgörande för om en person med skyddsbehov får rätt till långvarig trygghet eller inte.

I betänkandet bedömer kommittén att det nya förslaget kommer att minska statens utgifter de kommande åren. Detta på grund av att antalet asylsökande kommer att minska och kostnaderna för mottagandet likaså. Även anhöriginvandringen bedöms minska på sikt. Betänkandet utgår konsekvent från att antalet asylsökande kommer att minska jämfört med en återgång till Utlänningslagen. Samtidigt är man väldigt tydlig med att den nationella lagstiftningen bara är en liten del av den komplexa migrationen och inte avgörande för varför människor flyr till Sverige. Med tanke på många av de andra negativa effekterna av lagstiftningen som kommittén också framför framstår det anmärkningsvärt att luta sig så hårt mot ett antagande om att antalet ska minska när det i högsta grad beror på externa faktorer utom Sveriges kontroll.

Rädda Barnen delar kommitténs bild av att mycket tyder på att det framför allt är andra faktorer, såsom omfattningen av konflikter i världen, gränskontroller och svårare framkomlighet både till och inom EU, som påverkat antalet asylsökande. Vi önskar att analysen i första hand skulle fokusera på människors, och särskilt barns, behov av och rätt till skydd och inte på att minska antalet som kommer till Sverige. Vad kommittén dessutom bortser från i den ekonomiska analysen är de samhällsekonomiska kostnaderna som den begränsade lagstiftningen har lett till och fortsättningsvis kommer att leda till. Här avses särskilt de negativa effekter som tidsbegränsade uppehållstillstånd, begränsad rätt till familjeåterförening och en begränsad humanitär grund leder till i form av oro, stress och psykisk ohälsa. Detta hämmar i sin tur integrationen vilket såklart får långsiktigt ekonomiska konsekvenser utöver de rent humanitära.

Kommittén bekräftar i betänkandet civilsamhällets viktiga roll vilket är positivt. Samtidigt konstaterar kommittén att behovet av våra insatser kan komma att öka framöver. Rädda Barnen delar den bedömningen. Kommittén konstaterar vidare att utifrån den ansträngda boendesituationen kan kommitténs förslag rörande försörjningskravet för anhöriginvandring medföra att anknytningspersoner även fortsättningsvis kan finna det svårt att uppfylla bostadskravet, på samma sätt som om den tillfälliga lagen skulle fortsätta gälla. Kommittén påpekar även att bostadsbristen är utbredd. Rädda Barnen delar kommitténs bedömning om svårigheterna att uppfylla bostadskravet och anser därför att kravet bör sänkas. Det är anmärkningsvärt att framhålla att ett bostadskrav skulle öka incitamenten att skaffa en rimlig bostad om det i första hand är bostadsbrist som är problemet.

Precis som kommittén konstaterar anser Rädda Barnen att ett försörjningskrav för permanent uppehållstillstånd riskerar att leda till att människor söker sig till lågkvalificerade yrken för att snabbt få jobb och inte prioriterar längre utbildning vilket på lång sikt ytterligare förstärker skillnaderna och försämrar förutsättningar för nyanlända. Detta kommer inte minst att få negativa konsekvenser för nyanlända barn och på lång sikt riskera att öka segregationen.

Ingen officiell utvärdering har gjorts av den tillfälliga lagens konsekvenser, till exempel ur ett barnrättsperspektiv. Rädda Barnen har dock genom sin verksamhet de senaste åren erfarit flera negativa konsekvenser för barns hälsa och välmående samt möjligheter att tillgodogöra sig sina rättigheter. Rapporter från bland annat civilsamhällesaktörer visar också att den tillfälliga lagen på flera sätt haft negativa konsekvenser för de barn som berörs.³⁸ Suicidrisken bland ensamkommande barn har ökat markant.³⁹ Med tanke på den stora negativa inverkan den tillfälliga lagstiftningen har haft på barn skulle den barnkonsekvensanalys som görs i det aktuella betänkandet behöva utvecklas. Att olika intressen måste vägas mot varandra är självklart men Rädda Barnen vill än en gång framhålla att Sverige enligt lag är skyldigt att sätta barnets bästa i främsta rummet i alla beslut som rör barn. Som tidigare påpekats bör, enligt FN:s barnrättskommitté, argument som rör allmän migrationskontroll inte bör ges företräde framför hänsyn till barnets bästa.⁴⁰

Kommitténs förslag riskerar också att försvara Sveriges förhandlingsposition på EU-nivå och inom det pågående arbetet med EU:s migrations- och asylpakt. Detta samtidigt som Sverige betonar vikten av att hitta gemensamma lösningar på EU-nivå. Sverige borde istället vara den drivande kraften, ett föregångsland som är konsekvent och står bakom sina värderingar.

Sammantaget ser Rädda Barnen stora risker med att syftet med, innehållet i och tillämpningen av kommitténs lagförslag, leder till beslut som inte är i överensstämmelse med hur barnkonventionen som lag bör tolkas och tillämpas i sin helhet. Barnen är här och nu, och vår framtid, vi kan och bör

³⁸ <https://www.rodakorset.se/globalassets/rodakorset.se/dokument/om-oss/fakta-och-standpunkter/rapporter/konsekvenser-av-den-nya-lagen-181206.pdf>

³⁹ <https://nyheter.ki.se/kraftigt-hojd-suicidrisk-bland-ensamkommande-flyktingbarn>

⁴⁰ <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/allmanna-kommentarer/ak-06-behandlingen-av-ensamkommande-barn.pdf>;

Joint general comment No. 3 of the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and No. 21 of the Committee on the Rights of the Child on the Human Rights of Children in the Context of International Migration

under inga omständigheter försvåra eller försämra deras förutsättningar för ett gott liv. Det har varken individen eller samhället råd med.

Stockholm den 7 december 2020

DocuSigned by:

Jens Orback

5C385423989D4E4...

Jens Orback
Ordförande

DocuSigned by:

Sofia Rasmussen

14EB78AD551648B...

Sofia Rasmussen
Sakkunnig

Yttrandet har föredragits av Sofia Rasmussen och Emil Grönwall

